

บทที่ 1

บทนำ

มูลนิธิโครงการหลวงและ สวพส. ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงปลูกไม้ผลเพื่อสร้างรายได้ และปลูกเป็น ป่าเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ไม้ผลสำคัญที่สร้างรายได้สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เสาวรส สตอเบอร์รี่ เคปกูสเบอร์รี่ อะโวคาโด และองุ่น โดยสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรมากกว่า 100 ล้านบาทต่อปี โดยเฉพาะผลผลิตเสาวรสวน และองุ่นซึ่งเป็นไม้ผลที่มีศักยภาพทั้งการผลิตและการตลาด เนื่องจากเป็นพืชที่สร้างรายได้ในระยะสั้น ให้ ผลตอบแทนสูงและมีโอกาสทางการตลาด สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร 31.74 และ 12.29 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2563 อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการผลิตไม้ผลบนพื้นที่สูงยังมีประเด็นปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

1. โรคและศัตรูพืชของไม้ผลที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิต โดยเฉพาะโรคผลเน่าของเสาวรสวนในฤดูฝนทำให้ ผลผลิตเสียหายมากกว่าร้อยละ 50 เนื่องจากการปลูกกลางแจ้ง มีช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตตั้งแต่เดือน กรกฎาคมซึ่งเป็นช่วงที่มีฝนตกชุก ทำให้มีการใช้สารเคมีเกษตรเพิ่มขึ้น ดังนั้นในปี พ.ศ. 2564 จึงได้ดำเนินการวิจัย วิธีการจัดการโรคและแมลงศัตรูของเสาวรสวนด้วยวิธีแบบผสมผสาน โดยสำรวจและทดสอบโปรแกรมการจัดการ ศัตรูพืชที่แบบผสมผสาน (IPM) ร่วมกับเกษตรกร 2 พื้นที่ (สบเมย และแม่สามแลบ) จำนวน 10 ราย โดยปลูก เสาวรสวนในเดือนพฤษภาคม จำนวน 100 ต้น/ไร่ รองกันหลุมด้วยไตรโคเดอร์มา อัตรา 100 กรัม/ต้น เพื่อป้องกัน โรครากเน่าโคนเน่าในระยะต้นกล้า และใช้ชีวภัณฑ์เมทาไรเซียม ฉีดพ่นในอัตรา 200 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ร่วมกับวิธี กลโดยใช้ขวดพลาสติกหุ้มโคนต้นเพื่อป้องกันจิ้งหรีดกัดกินต้นกล้า จากนั้นสำรวจศัตรูพืชในแปลงเสาวรสวน โดยใช้ โปรแกรม IPM สำหรับเสาวรสวนระยะการออกดอก-ติดผลขนาดเล็ก พบโรคและแมลงศัตรูพืช ได้แก่ โรคจากไวรัส โรคใบจุด แมลงวันทอง เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยอ่อน คิดเป็นร้อยละ 5 ระยะเริ่มเก็บผลผลิต พบว่าผลผลิตมีการติดผล มากขึ้น และพบโรคและแมลงศัตรูพืชน้อยลงกว่าปีพ.ศ. 2563 เนื่องจากการใช้โปรแกรม IPM ในการป้องกัน ศัตรูพืชล่วงหน้า และจะดำเนินการศึกษาต่อเนื่องในปีพ.ศ. 2565 เพื่อยืนยันผลการวิจัย นอกจากนี้ยังวิจัยและ พัฒนาระบบการปลูกเสาวรสวนแบบประณีตในโรงเรือนเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตให้เป็นผลผลิต Premium garde และลดความเสียหายของผลผลิตที่เกิดจากโรคผลเน่าอีกด้วย

2. ชนิดและพันธุ์ไม้ผล องุ่นเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของพื้นที่สูง ปัจจุบันมีการนำเข้าพันธุ์องุ่น จากต่างประเทศที่เป็นมาตรฐานของโลกมาปลูกในประเทศไทยหลากหลายพันธุ์ สามารถออกดอกติดผลได้แต่ ผลผลิตไม่สม่ำเสมอและคุณภาพต่ำ เนื่องจากองุ่นแต่ละพันธุ์มีลักษณะการเจริญเติบโตและการออกดอกติดผลที่ แตกต่างกัน จากผลการทดสอบพันธุ์องุ่นจากต่างประเทศจำนวน 5 พันธุ์ในพื้นที่ 3 ระดับความสูงในปี พ.ศ. 2564 พบว่าหลังปลูก 6 เดือน องุ่นพันธุ์ไซน์มัสแคทที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ (300 MSL) มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของ ลำต้นมากที่สุด 21.52 มิลลิเมตร องุ่นพันธุ์สวีทแซฟไฟร์ที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ (650 MSL) และ ศูนย์พัฒนา โครงการหลวงขุนแปะ (1,000 MSL) มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นมากที่สุด 22.22 และ 19.18 มิลลิเมตร

และจะดำเนินการศึกษาเรื่องการออกดอกและให้ผลผลิตต่อไปในปีพ.ศ. 2565 นอกจากนี้ บนพื้นที่สูงปัจจุบันมีชนิดและพันธุ์ไม้ผลสำหรับเกษตรกรค่อนข้างจำกัด จึงควรมีไม้ผลทางเลือกชนิดใหม่เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด และสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร

3. เทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตของไม้ผลบนพื้นที่สูง ซึ่งพื้นที่สูงเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ จึงต้องมุ่งเน้นการปลูกที่ปลอดภัย ประณีต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเน้นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ เสาวรสหวาน องุ่น ซึ่งเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตจะแตกต่างกันขึ้นกับพันธุ์หรือสภาพพื้นที่ของพื้นที่สูงที่ต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาหาเทคโนโลยีการผลิต หรือระบบการผลิตใหม่ ร่วมกับการจัดการที่ประณีตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตบนพื้นที่สูง ภายใต้ระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรบนพื้นที่สูง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิจัยและพัฒนาระบบการปลูกเสาวรสวนแบบประณีตในโรงเรือน
2. เพื่อทดสอบวิธีการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชของเสาวรสวนด้วยวิธีการผสมผสาน
3. เพื่อทดสอบพันธุ์และและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตองุ่นพันธุ์ใหม่คุณภาพแบบประณีตบนพื้นที่สูง
4. เพื่อคัดเลือกและทดสอบไม้ผลชนิด/พันธุ์ใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. การวิจัยและพัฒนาระบบปลูกเสาวรสวนแบบประณีตและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - 1.1 การวิจัยและพัฒนาระบบการปลูกเสาวรสวนแบบประณีตในโรงเรือนเปรียบเทียบกับ การปลูกกลางแจ้ง ในพื้นที่ของมูลนิธิโครงการหลวง อย่างน้อย 1 แห่ง โดยเก็บข้อมูลการจัดการดูแลต้นเสาวรตั้งแต่ปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต ปริมาณและคุณภาพผลผลิตของเสาวรสวน เพื่อเป็นต้นแบบการปลูกเสาวรที่มีคุณภาพ
 - 1.2 ทดสอบวิธีการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชของเสาวรสวนด้วยวิธีการผสมผสาน (IPM) โดยการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ของ สวพส. อย่างน้อย 2 แห่ง โดยสำรวจการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืชในแต่ละระยะการเจริญเติบโตของเสาวรสวน วางแผนและทดสอบวิธีการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน วิเคราะห์ข้อมูลการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชในแต่ละระยะการเจริญเติบโต และวิธีการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืชที่เหมาะสมสำหรับการปลูกเสาวรบนพื้นที่สูง
2. การทดสอบพันธุ์และและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตองุ่นพันธุ์ใหม่คุณภาพแบบประณีตบนพื้นที่สูง

ทดสอบพันธุ์และศึกษาเทคโนโลยีการผลิตองุ่นจากต่างประเทศภายใต้ระบบการปลูกแบบโครงการหลวง โดยศึกษาการเจริญเติบโต การตัดแต่งกิ่ง การออกดอกติดผลขององุ่นพันธุ์ใหม่ การใช้

ฮอโมนพืชในช่วงเวลาและปริมาณที่เหมาะสมสำหรับอ่อนแต่ละพันธุ์ ดัชนีเก็บเกี่ยวและอายุหลังการเก็บเกี่ยวของอ่อนรับประทานสดพันธุ์ใหม่จากต่างประเทศ จำนวน 5 พันธุ์ ในพื้นที่ศึกษา 3 แห่ง

3. การคัดเลือกและทดสอบไม้ผลชนิด/พันธุ์ใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง

สำรวจ รวบรวมข้อมูลไม้ผลเขตนาวและไม้ผลเขตร้อน และคัดเลือกพื้นที่ทดสอบ โดยทดสอบการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของไม้ผลชนิด/พันธุ์ใหม่ เพื่อประเมินศักยภาพการผลิตและตลาด

